

אדוני הנשיא, בהר הרצל שאלת: "איך זה קרה לנו?"

written by ד"ר אל"מ במיל" חנן שי | 06.10.2026

אדוני הנשיא, בהר הרצל שאלת: איך זה קרה לנו? התשובה בשלושה רבדים: המצבי, הבסיסי והתשתיתי.

הרובד המצבי ידוע: בליל החג הצטברו סימנים. התצפיתניות בנחל עוז ראו, דיווחו והתריעו חודשים, ובשעה 06:29 שידרו "פרש טורקי" ולא נטשו את המשמרת. איש לא הרכיב מזה תמונה. הכוננות לא הועלתה, הסד"כ בגדר נשאר סד"כ של שבת. כשל של לילה אחד, אך לא ההסבר.

הרובד הבסיסי הוא תפיסת האיום. הגבולות, בעזה ובלבנון, נבנו נגד מחבל בודד, חוליה ומנהרה, לא נגד מתקפת פתע אופרטיבית של דרגים מתמרנים: גדודי נוחה, טנדרים, נ"ט, כוח הפורץ בגזרה רחבה לכבוש יישובים. מרגע שהנחה זו התקבלה, כיבוש היישובים בשמחת תורה היה תוצאה של פריצה שהמערך לא נבנה לעצור.

ההשוואה ל-1973 קצרה כי היא מכריעה. גם אז היתה קונספציה, הופתענו ושילמנו בדם על סירוב לקרוא את הסימנים. אבל ב-1973 עוד עמד צבא הכרעה: היו אוגדות, היה תמרון, ובתוך ימים צה"ל חצה את התעלה וניצח.

מהכרעה להרתעה: הכשל התשתיתי שקדם ל-7 באוקטובר

ב-2023 הכלי כבר לא היה. זה הרובד התשתיתי, שקדם לאחרים בעשרים שנה ויותר. בלב ההיערכות עמדה הנחה מסמרת שיער: אין עוד צורך להביס את האויב. די להרתיעו ולהתישן, לקנות שקט בדלק, בכסף ובמכסות עבודה.

צה"ל הוסב רשמית, באפריל 2006, מצבא הכרעה לצבא הרתעה בהתשה. המודיעין והאש מנגד החליפו את התמרון. הדרג המתמרן היבשתי נוון פחות עוצבות כשירות, פחות אימון למלחמה, אפס תוכניות מגירה להסרת איומים בכיבוש יזום של שטח.

ומכאן השרשרת, הנדסית ולא מוסרית. איום חמור לאורך הגדר בעזה, ואיום חמור ממנו בלבנון, אי אפשר היה להסיר: לא במלחמת מנע מקדימה ולא במתקפת נגד, כי לא עמד דרג מתמרן זמין להפוך את הכיוון.

גיוס קבוע של עוצבות מילואים לעיבוי הגבולות לא היה מעשי. אי אפשר להחזיק את הגנת ישראל על רגלי המילואים. לכן ההגנה נשארה נגד מחבלים בודדים: מג"ב, כיתות כוננות דלילות, טנקים ספורים, תצפיתניות שרואות ואין מי ששומע. מתקפת פתע אופרטיבית אינה נעצרת. היא נכנסת. והיישובים, מרגע שנפרצה הגדר, היו בני כיבוש.

כישלון ההסבה לא נולד ב־2023. הוא נחשף במלחמת לבנון השנייה: 34 ימי אש מן האוויר, תמרון שנגרר באיחור אל קו הליטני, ואויב שלא הוכרע. דוח וינוגרד והתחקיר של דן שומרון הניחו ב־2007 את ההבחנה והנחו את צה"ל לשוב להיות צבא הכרעה. אבל הדוקטרינה שנכשלה בלבנון המשיכה לנהל את בניין הכוח, וגם בצוק איתן ב־2014 הניבה אותה תוצאה: איום שלא הוסר, אלא נדחה וגדל.

אדוני הנשיא, החקירה שקראת לה הכרחית ^[1] אם תיעצר ב"מי לא העירו את מי" ^[2] היא תחזור על 1973 בלי ההבדל, ועל 2006 וצוק איתן בלי הלקח.

תחקירי הכשל התשתיתי ^[3] אם כל חטאת, שעליו עמדו הכשלים הבסיסי והמצבי ^[4] מונחים על המדף. מה פשוט מפרסומם? רק אז אפשר לברר: מי הניח שאין עוד צורך להביס את האויב, מי חתם על מסמך ההסבה ומי, בדרג המדיני ובצבאי, לא מילא את הנחיות וינוגרד ושומרון. חקירה שאינה פותחת כאן אינה חקירה של הדרך אל השבעה באוקטובר, אלא של הלילה האחרון ^[5] דחייה של תשובה שכבר נמסרה ולא מולאה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 06 באוקטובר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.